

CONTEXTBESCHRIJVING VAN DE OMGEVING WAARIN DE BURGEMEESTER WERKT

Algemeen profiel van de gemeente Vlaardingen

Vroege historie en de Slag bij Vlaardingen

Vlaardingen is de langste bewoonde nederzetting in het Rijnmondgebied. Al rond 600 woonden hier mensen. Hier stond ook een van de eerste moederkerken van Holland. In 1018 vond de Slag bij Vlaardingen plaats, die de Hollandse graaf Dirk III met hulp van de Vlaardingse bevolking won. Deze gebeurtenis markeerde de opkomst van een zelfstandig graafschap Holland. Vlaardingen zelf groeide uit tot een grafelijk bolwerk en de belangrijkste plaats van Holland en het ontwikkelde zich tot een internationale handelsplaats.ⁱ Om de nederzetting te beschermen tegen de oprukkende rivier hoogden de Vlaardingers hun woonplaats op zodat er uiteindelijk een enorm grote terp van circa 200 bij 250 meter ontstond. Het is de grootste terp in het West-Nederlandse kustgebied. De relatie van Vlaardingen met 'het water' gaat dan ook lang terug.ⁱⁱ

Stadsbrand

Al in de 14^e eeuw dreef de economie van Vlaardingen op de scheepvaart, aanvankelijk in hoofdzaak koopvaardij en in mindere mate visserij. Vanaf de 15e eeuw werd de visserij steeds belangrijker, zodat ze de hoofdbron van inkomsten werd. Tijdens de Opstand (in de volksmond de Tachtigjarige Oorlog genoemd) werd Vlaardingen in 1574 door een ramp getroffen, waardoor de opgebouwde welvaart in één klap werd vernietigd: de stad werd door de geuzen vrijwel volledig in de as gelegd. Het heeft jaren geduurd voordat Vlaardingen deze tegenspoed te boven was.ⁱⁱⁱ

Visserij

Hoewel ook landbouw en veeteelt in het verleden een belangrijke rol speelden in de plaatselijke economie, bleef het economische leven vooral gericht op de visserij. Het was ook dankzij de opbloei van de visserij dat de welvaart in de 17^e eeuw in Vlaardingen terugkeerde. Bijna iedere Vlaardinger had op de een of andere manier wel iets met de visserij te maken.^{iv}

Na de oorlog

In de decennia voor en na de Tweede Wereldoorlog veranderde Vlaardingen drastisch. Van een visserijstad met 30.000 inwoners in 1940 werd Vlaardingen een industriestad met 80.000 inwoners in 1970. Fabrieken kwamen en schiepen volop werkgelegenheid. Voor allen die in en om de stad hun brood verdienden, werden in een snel tempo woonwijken gebouwd en naast werken en wonen werden ook andere voorzieningen niet vergeten. Groenvoorzieningen werden aangelegd, er kwamen nieuwe scholen en kerken en een winkelcentrum in het hart van de stad.^v

De havens bleven (Vlaardingen is één van de belangrijkste binnenhavensteden van Nederland), er zijn drie metrostations en ook via de Rijkswegen A20 en A4 – en straks de A24 – is Vlaardingen uitstekend bereikbaar.^{vi}

750 jaar stadsrechten in 2023

Vlaardingen staat in 2023 een bijzonder jubileum te wachten: namelijk 750 jaar stadsrechten. Er is al een burgerinitiatief gestart van enkele enthousiaste Vlaardingers die dit bijzondere jubileum willen aanpakken om door en voor Vlaardingers te vieren.^{vii}

Anno 2020

Economische prioriteiten

Op dit moment heeft meer dan de helft van de bedrijven binnen Vlaardingen een achtergrond in de zakelijke of de collectieve dienstverlening. De gemeente Vlaardingen wil bedrijven die duurzame en kennisintensieve werkgelegenheid bieden, verleiden om zich hier te vestigen. Daarom wil Vlaardingen de rode loper uitleggen voor bedrijven in de haven, cleantech, maintenance en zorg.^{viii} De binnenstad van Vlaardingen neemt in Vlaardingen en het gemeentelijk beleid een belangrijke plek in, maar verkeert in zwaar weer door een structureel teruglopend winkelbestand en teruglopende

bezoekersaantallen. In maart 2020 is het Programma Levendige Binnenstad 2030 vastgesteld waarin wordt beschreven hoe de problematiek van de Vlaardingse binnenstad aangepakt wordt en op welke wijze de binnenstad beter gepositioneerd kan worden in de stad en de directe regio.^{ix}

De afgelopen periode is er geïnvesteerd in een aantal bedrijventerreinen om daar de veiligheid en de openbare ruimte te verbeteren. In een nieuwe nota bedrijventerreinen die tijdens de huidige collegeperiode wordt opgesteld, komen onderwerpen als functiemenging, branchering en clustering op bedrijventerreinen aan de orde.^x

Met de Food Innovation Academy beschikt Vlaardingen over een unieke netwerklocatie. Hier komen bedrijven uit de voedingsmiddelenindustrie samen om elkaar te ontmoeten en te inspireren. Studenten van mbo- en hbo-niveau krijgen hier de kans om samen met docenten, medewerkers en onderzoekers uit de praktijk te leren over het thema voeding, gezondheid en technologie. Betrokken bedrijven zijn onder andere Unilever, FrieslandCampina en Suiker Unie.^{xi}

Daarnaast wil de gemeente op andere terreinen onderwijs en arbeidsmarkt meer samenbrengen om de arbeidsmarktparticipatie een impuls te geven voor ook de sectoren techniek en zorg. De vrijetijdseconomie biedt een andere kans om Vlaardingen als stad te promoten en de arbeidsmarktpositie van inwoners te verbeteren.^{xii}

De ondernemersverenigingen, Koninklijke Horeca Nederland en Economische Adviesraad Vlaardingen zijn enkele andere voorbeelden van belangrijke gesprekspartners van de gemeente.^{xiii}

Sociale uitdagingen

Vlaardingen heeft 30 aandachtsgebieden waar meer dan gemiddeld sprake is van sociale problematiek, zoals (opgroeien in) armoede, eenzaamheid, beperkte deelname aan de samenleving, werkloosheid, laaggeletterdheid, verpaupering en criminaliteit. Vaak worden bewoners geconfronteerd met meerdere problematieken tegelijkertijd. Zonder een andere aanpak zet deze negatieve ontwikkeling zich verder voort. In de aandachtsgebieden wonen ongeveer 22.000 mensen, over het algemeen gemiddeld jonger dan in de meeste andere gebieden. Ouderen en kansrijke mensen trekken vaak weg.^{xiv}

Woningbouwopgave

Begin 2019 heeft de gemeente Vlaardingen het Regioakkoord nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018-2030 ondertekend. Het aantal woningen in de regio Rotterdam moet met 54.000 worden uitgebreid. De gemeenten en de woningcorporaties zetten zich ook in voor een betere balans van het (sociale) woningaanbod in de regio.^{xv}

Voor de gemeente Vlaardingen betekent dit dat bovenop de bestaande programmering van 3.200 woningen tot 2030 er nog eens 2.000 extra woningen gebouwd moeten worden. Er zullen ook nog woningen gesloopt worden, waardoor de netto toevoeging boven de 3.000 woningen uitkomt. Het Regioakkoord betekent ook dat Vlaardingen minder in de sociale woningvoorraad kan afnemen dan gepland. Hier staat wel tegenover dat andere regiogemeenten meer sociale woningen moeten toevoegen om de verdeling van de regionale sociale woningvoorraad beter in balans te krijgen.^{xvi} Deze ontwikkeling betekent een transformatie van de Vlaardingse woningvoorraad.

Cultureel

Vlaardingen heeft een rijke en actieve culturele infrastructuur. Een kleine greep hieruit: de stichting Stadspodia is verantwoordelijk voor de activiteiten in de Stadsgehoorzaal, het theater in Vlaardingen. De Kroepoekfabriek is het poppodium in Vlaardingen. Het programma van de Kroepoekfabriek omvat zowel (inter)nationaal bekende bands en artiesten als lokale en minder bekende artiesten. Stichting Stadspodia geeft via de podiumkunsten ook een positieve bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen zoals eenzaamheid, armoede, laaggeletterdheid en diversiteit. Vele maatschappelijke organisaties, verenigingen, clubs en scholen weten de Stadsgehoorzaal en de Kroepoekfabriek voor allerlei activiteiten te gebruiken.^{xvii}

Vlaardingen is twee aansprekende musea rijk, namelijk het Museum Vlaardingen en streekmuseum Jan Anderson.^{xviii} Kade 40 is het knooppunt voor kunst en cultuur. Inwoners kunnen er terecht voor cursussen, ze organiseren kunsteducatie op scholen en geven ook creatieve zakelijke workshops.^{xix} Er worden in Vlaardingen gedurende het jaar diverse festivals en evenementen georganiseerd, zoals het Haring en Bierfeest en het Zomerterras, een gratis toegankelijk jaarlijks openluchtfestival voor podiumkunsten in het Oranjepark dat gedurende drie weekenden plaatsvindt.^{xx} Vlaardingen heeft een eigen lokale omroep^{xxi} en een bibliotheek die onlangs is gefuseerd met de bibliotheken van de gemeenten Maassluis en Midden-Delfland.^{xxii}

Onderwijs in Vlaardingen

Het onderwijsveld in Vlaardingen is als volgt verdeeld:

- 24 reguliere basisscholen op 32 locaties;
- 1 school voor speciaal basisonderwijs;
- 1 school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs;^{xxiii}
- 6 scholen voor voortgezet onderwijs op 9 locaties.^{xxiv}

Binnen de gemeentegrenzen wordt er onderwijs gegeven voor alle onderwijsniveaus. Er zijn twee ROC's gevestigd met opleidingen op het gebied van onder andere logistiek, financiële administratie, voeding en pedagogiek.^{xxv}

Sporten in Vlaardingen

Op het gebied van sport heeft de gemeente accommodaties voor nagenoeg zowel binnen- en buitensporten. Ook kan er gebruik gemaakt van de openbare ruimte, met name natuur- en recreatiegebied Broekpolder, voor sport- en beweegactiviteiten.^{xxvi} Het Vlaardings Sportakkoord is opgesteld door sportverenigingen, de gemeente, commerciële aanbieders, onderwijs, zorg- en welzijnsinstanties. Het Vlaardings Sportakkoord bevat afspraken over onder andere inclusief sporten en bewegen, een positief sportklimaat en vitale sport- en beweegaanbieders.^{xxvii}

Kengetallen

Aantal inwoners:^{xxviii}

Aantal inwoners per 1 januari 1960: 68.129
 Aantal inwoners per 1 januari 1970: 79.085
 Aantal inwoners per 1 januari 1980: 79.531
 Aantal inwoners per 1 januari 1990: 79.531
 Aantal inwoners per 1 januari 2000: 73.852
 Aantal inwoners per 1 januari 2010: 70.533
 Aantal inwoners per 1 januari 2020: 73.397

Ongeveer 30% van de inwoners is in 2020 van niet-westerse oorsprong.^{xxix}

Aantal leerlingen per onderwijs soort op 1 oktober 2019:^{xxx}

Basisonderwijs 5.815 leerlingen
 Speciaal basisonderwijs 119 leerlingen
 Voortgezet onderwijs 3.575 leerlingen

Definitieve leerlingadviezen in 2018^{xxxi}

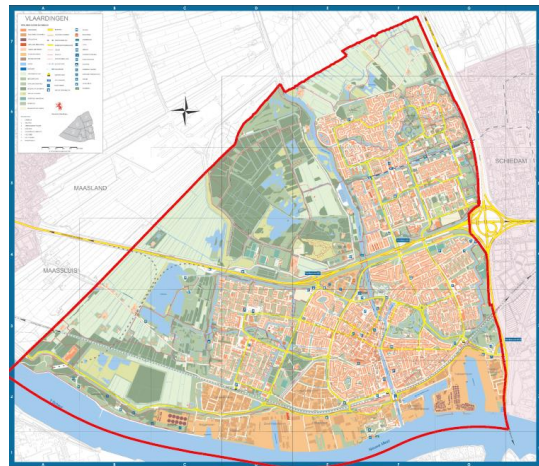
	Vlaardingen	Nederland
Praktijk en voortgezet speciaal onderwijs	4%	3%
Vmbo	45%	41%
Vmbo gemengd theoretisch en havo	10%	9%
Havo	13%	17%
Havo/vwo	10%	10%
Vwo	15%	19%
Geen advies	1%	1%

Fysiek structuur gemeente:^{xxxii}

totale oppervlakte 2.669 ha

waarvan:

- Land 2.348,72 ha
- Water 320,28 ha

xxxiii

Aantal woningen:^{xxxiv}

Woningvoorraad per 1 januari 2012 34.339
Woningvoorraad per 1 januari 2016 34.768
Woningvoorraad per 1 januari 2019 35.159
Woningvoorraad per 1 januari 2020 35.470

Aantal bedrijfsvestigingen^{xxxv}

2012 3.520
2016 4.130
2019 4.480

Aantal banen in Vlaardingen per 1.000 inwoners^{xxxvi}

	Vlaardingen	Nederland
2012:	480,0	748,6
2016:	462,0	752,3
2019:	490,4	792,1

Sociale structuur^{xxxvii}

Beroepsopleiding met een laag onderwijsniveau per 1.000 inwoners:

	Vlaardingen	Nederland
2012:	188	176
2016:	geen data	154
2019:	186	145

Huishoudens met een bijstandsuitkering ten opzichte van het totaal van huishouden:

	Vlaardingen	Nederland
2012:	5,9%	4,8%
2016:	3,6%	2,5%
2019:	7,2%	5,2%

Werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze)

	Vlaardingen	Nederland
2012:	6,9%	5,8%
2016:	6,8%	6,0%
2019:	3,9%	3,4%

Coalitieakkoord 2019 – 2022 “Handen uit de mouwen”

De coalitiepartijen Fractie Kerkhof, VVD, GroenLinks, CDA, VV2000/Leefbaar Vlaardingen en D66 hebben gekozen om een coalitieakkoord te sluiten met de titel “Handen uit de mouwen” waarbij de volgende onderwerpen als prioriteit zijn genoemd:

- Onderwijshuisvesting;
- Kwaliteitsimpuls openbare ruimte;
- Sociaal domein;
- Vier incidentele beleidsintensivering, namelijk:
 - Revolving fund duurzaamheid;
 - Subsidieverwerving;
 - Revitalisering van de binnenstad;
 - Metropolitane fietsroutes.^{xxxviii}

Samenstelling van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders

Gemeenteraad:

Het aantal raadsleden is 35 en als volgt verdeeld over de 15 fracties^{xxxix}:

ONS. Vlaardingen	4 leden;
Fractie Kerkhof	4 leden;
VVD	3 leden;
GroenLinks	3 leden;
CDA	3 leden;
D66	3 leden;
VV2000/Leefbaar Vlaardingen	2 leden;
Beter voor Vlaardingen	2 leden;
PvdA	2 leden;
Algemeen Ouderen Verbond	2 leden;
ChristenUnie-SGP	2 leden;
Fractie Boers	2 leden;
Stadsbelangen Vlaardingen	1 lid;
Fractie Akça	1 lid;
Fractie Van Haren	1 lid.

De gemeenteraadsfracties worden ondersteund door steunraadsleden. De gemeenteraad vergadert via het BOB-model. BOB staat voor Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming.^{xi}

De gemeenteraad wordt ambtelijk ondersteund door de raadsgriffie bestaande uit de griffier, een senior raadsadviseur en plaatsvervangend griffie, een raadsadviseur en plaatsvervangend griffier en één griffiemedewerker.^{xii}

Het college van burgemeester en wethouders

Het college bestaat uit de burgemeester en vijf wethouders (elke coalitiepartner behalve de Fractie Kerkhof heeft een wethouder vertegenwoordigd in het college) en steunt op een meerderheid van 18 zetels. De burgemeestersportefeuille ziet er momenteel als volgt uit:

- Bestuurlijke coördinatie;
- Openbare orde en veiligheid;
- Integraal veiligheidsbeleid;
- Archief;
- Regionale samenwerking;
- Vergunningverlening bijzondere wetten;
- Handhaving en toezicht.^{xlii}

De ambtelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie als geheel telt ca. 460 formatieplaatsen. De gemeente Vlaardingen wordt in toenemende mate een organisatie die regisseert en contracteert. Ook heeft de gemeente de ambitie om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en producten en diensten zoveel mogelijk digitaal aan te bieden. De organisatie kenmerkt zich door een betrokken “hands –on” cultuur, met aandacht voor het individu en samenwerken.

De gemeentesecretaris is tevens algemeen directeur. De organisatie kent vijf afdelingen en de unit control & informatiebeveiliging die rechtstreeks onder de gemeentesecretaris valt.

De notitie “sturen op ontwikkeling; ramen en deuren open” uit 2015 is de laatst vastgestelde notitie over de bedrijfsvoering van de ambtelijke organisatie. In deze periode is vooral ingezet op flexibiliteit, bewustwording voor eigen inzetbaarheid en ontwikkeling, pro actief gedrag, transparantie en samenwerking met interne en externe partners.

Onze missie luidt derhalve **Vlaardingen wérkt. Samen.**

Samen met inwoners, organisaties, ondernemers, collega's en bestuurders, werken we aan de ontwikkeling van onze stad. Vanuit gelijkwaardigheid, professioneel en met lef, waarbij we elke dag weer leren en verschillen accepteren en benutten.^{xliii}

Momenteel vindt een heroriëntatie plaats op het sturingsconcept van de organisatie, wat de basis moet worden voor de organisatieontwikkeling. Doel is om te komen tot een adequate, gemotiveerde en onderbouwde sturingsfilosofie, waarmee de gemeentelijke organisatie van Vlaardingen het perspectief heeft op een toekomstbestendige werkwijze om de taken en opgaven die voor haar rekening komen, op een doeltreffende wijze te vervullen.

Als uitwerking van de sturingsfilosofie zal een organisatie indeling worden gekozen..^{xliiv}

Regionale samenwerking

De gemeente Vlaardingen maakt onderdeel uit van de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Metropoolregio Rotterdam – Den Haag;
- Veiligheidsregio Rotterdam – Rijnmond;
- DCMR Milieudienst Rijnmond;
- GGD Rotterdam – Rijnmond;
- ROG Plus Nieuwe Waterweg Noord;
- Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond;
- Stroomopwaarts MVS;
- Regionale Belasting Groep.^{xliv}

Metropoolregio Rotterdam – Den Haag

Vlaardingen is één van de 23 gemeenten die deel uitmaakt van de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag (MRDH). De MRDH heeft zichzelf twee belangrijke ambities gesteld, namelijk:

- Het vernieuwen van de economie: het stimuleren van werkgelegenheid en het versterken van de aantrekkingskracht vereist economische en technologische vernieuwing;
- Het verbeteren van de bereikbaarheid: bewoners, bezoekers en zakelijk verkeer moeten zich gemakkelijk kunnen verplaatsen. En dat vereist weer investeringen in openbaar vervoer, fietspaden, autowegen en in innovatieve mobiliteitsdiensten.^{xlvi}

De 23 burgemeester vormen het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur bepaalt vooral de kaders van het beleid, onder meer door jaarlijks de begroting vast te stellen. De bestuurscommissies Vervoersautoriteit en Economisch Vestigingsklimaat nemen het overgrote deel van de (inhoudelijke) besluiten voor hun rekening. De wethouders van elke gemeente met portefeuilleverantwoordelijkheid voor verkeer en vervoer en economie zijn vertegenwoordigd in deze bestuurscommissies.^{xlvii}

Waterweggemeenten

Als Waterweggemeenten werken de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam op verschillende beleidsterreinen via verbonden partijen, vaak gemeenschappelijke regelingen, samen. ROGplus voert voor de Waterweggemeenten de Wet maatschappelijke ondersteuning. Stroomopwaarts MSV voert voor de Waterweggemeenten de taken op het gebied van Werk en Inkomen inclusief de Participatiewet en schuldhulpverlening uit.^{xlviii} Vanaf 2021 gaan de Waterweggemeenten binnen de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond nauwer samenwerken door het uitvoeren van een gemeenschappelijke visie op jeugdhulp.^{xlix}

Financiële positie gemeente

Op 19 december 2019 stelde de provincie Zuid-Holland de gemeente Vlaardingen onder preventief toezicht. Het preventief toezicht is ingesteld omdat de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 niet aan de criteria voor repressief toezicht voldeden.ⁱ

Op 23 april 2020 nam de gemeenteraad het Herstelplan aan. De provincie Zuid-Holland beoordeelde het Herstelplan als inhoudelijk sterk, maar dat leidde nog niet tot opheffing vanwege inhoudelijke onzekerheden.ⁱⁱ Tijdens de behandeling van de begroting 2021 en de meerjarenbegroting 2022 – 2024 op 12 november 2020 is er besloten tot aanvullende ombuigingen als gevolg van nieuwe financiële tegenvallers.ⁱⁱⁱ Op 16 december 2020 hief de provincie Zuid-Holland het preventief toezicht op de gemeente op.^{liii}

Openbare orde en veiligheid

De politie treedt bij de handhaving van de openbare orde en bij hulpverlening in een gemeente op onder gezag van de burgemeester. De burgemeesters en de hoofdofficier van justitie bepalen samen met de politiechef de prioriteiten voor de politie, verdelen de politiesterkte over de onderdelen van de politie-eenheid en stellen jaarlijks het jaarverslag van de politie vast.^{liv} De gemeente Vlaardingen valt binnen de politie-eenheid Rotterdam. Belangrijke bovenlokale beleidskaders zijn het Regionaal Veiligheidsplan Rotterdam-Rijnmond 2019-2022 en het Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond 2018-2022.^{lv}

Lokaal is het veiligheidsbeleid vastgelegd in het Integraal Veiligheidsplan Vlaardingen 2020-2023 (IVP). Het IVP geeft op hoofdlijnen inzicht in het beleid en de ambities en richt zich vooral op thema's die meer dan gemiddeld aandacht vragen in deze beleidsperiode. Deze prioriteiten zijn:

- Een weerbare stad en organisatie tegen ondermijning;
- Een betere verbinding tussen zorg en veiligheid.^{lvi}

Uit de evaluatie van het IVP 2016-2019 bleek dat de meeste criminaliteitscijfers in Vlaardingen waren gedaald. Tegelijkertijd is het na een sterke daling te verwachten dat deze trend afvlakt en dat is inderdaad het geval. Sinds 2019 is er na een jarenlange daling weer sprake van een stijging. Die stijging lijkt zich ook in 2020 door te zetten. Er is de komende jaren in onze stad nog genoeg te doen. Niet alleen met betrekking tot bestaande veiligheidszaken, maar ook nieuwe vraagstukken zoals ondermijning en cybercrime.^{lvii}

De gemeente Vlaardingen neemt deel aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR), een samenwerkingsverband van 15 gemeenten. De VRR voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, risicobeheersing, brandweezorg, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening. De aanwezigheid van het maritiem-petrochemisch complex van het haven- en industriegebied is bepalend voor de risicokarakterisering van Vlaardingen. Transport naar het achterland verloopt via weg, water, rail en buisleidingen. Binnen het gebied vindt grootschalige op- en overslag plaats. De ligging van woon- en industriegebieden rond de rivieren levert grote infrastructurele kunstwerken (bruggen en tunnels) op. Extreme waterstanden op zee en in de rivieren kunnen direct invloed hebben op het grondgebied van Vlaardingen. Op den duur kan dit ook economische schade voor Vlaardingen betekenen. Vanuit de VRR wordt er een lange termijn adaptatiestrategie en investeringsplan opgesteld.^{lviii}

Voetnoten

- ⁱ Geschiedenis van Zuid-Holland, Geschiedenis van Vlaardingen.
<https://geschiedenisvanzuidholland.nl/locatie/geschiedenis-van-vlaardingen>
- ⁱⁱ Gemeente Vlaardingen, Stadsarchief Vlaardingen.
- ⁱⁱⁱ Gemeente Vlaardingen, Stadsarchief Vlaardingen.
- ^{iv} Geschiedenis van Zuid-Holland, Geschiedenis van Vlaardingen.
<https://geschiedenisvanzuidholland.nl/locatie/geschiedenis-van-vlaardingen>.
- ^v Gemeente Vlaardingen, Stadsarchief Vlaardingen.
- ^{vi} Geschiedenis van Zuid-Holland, Geschiedenis van Vlaardingen.
<https://geschiedenisvanzuidholland.nl/locatie/geschiedenis-van-vlaardingen>.
- ^{vii} Gemeente Vlaardingen, Stadsarchief Vlaardingen.
- ^{viii} Gemeente Vlaardingen, Actieplan Economie Vlaardingen 2030.
- ^{ix} Gemeente Vlaardingen, Programma Levendige Binnenstad 2030
- ^x Gemeente Vlaardingen, Samen voor de stad: werkplan Economische Zaken 2019 – 2022
- ^{xi} Food Innovation Academy, Over FIA. <https://foodinnovationacademy.nl/over-fia>
- ^{xii} Gemeente Vlaardingen, Samen voor de stad: werkplan Economische Zaken 2019 – 2022
- ^{xiv} Gemeente Vlaardingen, Opdracht Programma Aandachtsgebieden 2020.
- ^{xv} Regioakkoord nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018-2030.
- ^{xvi} Gemeente Vlaardingen, raadsvoorstel Regioakkoord Nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam (22 januari 2019).
- ^{xvii} Stadsgehoorzaal, Meemaakpodia. <https://stadsgehoorzaal.nl/podiumvandestad>.
- ^{xviii} Museum, Vlaardingen. <https://www.museumvlaardingen.nl/> en Streekmuseum Jan Anderson <http://www.jananderson.nl/>
- ^{xix} Kade 40, Welkom bij Kade 40. <https://www.kade40.nl/>.
- ^{xx} Haring en Bierfeest <https://haringenbierfeest.nl/> en Zomerterras <https://zomerterras.nl/>.
- ^{xxi} Omroep Vlaardingen, <https://omroepvlaardingen.nl/>.
- ^{xxii} Gemeente Vlaardingen, Raadsmemo Besluit tot ontvlechting en fusie van de bibliotheek met de bibliotheek Maassluis I Midden-Delfland (19 maart 2019).
- ^{xxiii} Scholenopdekaart.nl, Aantal basisscholen in Vlaardingen.
<https://scholenopdekaart.nl/Basisscholen/Vlaardingen/>.
- ^{xxiv} Scholenopdekaart.nl, Aantal middelbare scholen in Vlaardingen.
<https://scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/Vlaardingen/>.
- ^{xxv} Albeda en Lentiz, <https://www.albeda.nl/vlaardingen> en <https://www.lentiz.nl/life-college>.
- ^{xxvi} Gemeente Vlaardingen, Toekomstvisie Vlaardingen 2020 – 2040.
- ^{xxvii} Gemeente Vlaardingen, Sportakkoord Vlaardingen 2019.
- ^{xxviii} Centraal Bureau voor de Statistiek,
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/navigatieScherm/thema>.
- ^{xxix} Kenniscentrum MVS, <https://mvs.incijfers.nl/dashboard/Bevolking--cgd8MzShoiahh/>.
- ^{xxx} Dienst Uitvoering Onderwijs, Leerlingen in het primair onderwijs.
https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/po/leerlingen-po/.
- ^{xxxi} Waarstaatjegemeente.nl, <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/onderwijs>.
- ^{xxxii} Kadastralekaart.com, gemeente Vlaardingen. <https://kadastralekaart.com/gemeenten/vlaardingen-GM0622>.
- ^{xxxiii} Gemeente Vlaardingen, Overzicht Vlaardingen (afkomstig van de Afdeling Informatie & Facilitaire Voorzieningen, Team Informatiemanagement).
- ^{xxxiv} Waarstaatjegemeente.nl, <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Bouwen-en-wonen>.
- ^{xxxv} Waarstaatjegemeente.nl, <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>.
- ^{xxxvi} Waarstaatjegemeente.nl, <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/bedrijvigheid-en-economie>.
- ^{xxxvii} Waarstaatjegemeente.nl, <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Werk-en-inkomen>.
- ^{xxxviii} Gemeente Vlaardingen, Coalitieakkoord 2019 – 2022 “Handen uit de mouwen”.
- ^{xxxix} Gemeente Vlaardingen, leden van de gemeenteraad. <https://vlaardingen.raadsinformatie.nl/leden>.
- ^{xl} Gemeente Vlaardingen, Raadsvergaderingen.
<https://vlaardingen.nl/Bestuur/Gemeenteraad/Raadsvergaderingen>.
- ^{xli} Gemeente Vlaardingen. Griffie.
https://www.vlaardingen.nl/Bestuur/Gemeenteraad/Contact_met_uw_gemeenteraad

-
- ^{xlii} Gemeente Vlaardingen, Samenstelling B&W.
https://vlaardingen.nl/Bestuur/College_van_B_W/Samenstelling_B_W.
- ^{xliii} Gemeente Vlaardingen, sturen op ontwikkeling; ramen en deuren open.
- ^{xliv} Gemeente Vlaardingen, opdracht van de gemeentesecretaris.
- ^{xliv} Gemeente Vlaardingen, meerjarenbegroting 2022 – 2024.
- ^{xlvi} Metropoolregio Rotterdam – Den Haag, Wat doen we. <https://mrdh.nl/doen>.
- ^{xlvii} Metropoolregio Rotterdam – Den Haag, Bestuur Metropoolregio Rotterdam – Den Haag.
<https://mrdh.nl/wie-zijn/bestuur>.
- ^{xlvi} Gemeente Vlaardingen, meerjarenbegroting 2022 – 2024 (paragraaf Verbonden partijen).
- ^{xlvi} Gemeente Vlaardingen, Koersdocument MVS Jeugdmodel.
- ⁱ Provincie Zuid-Holland, brief Financieel toezicht begroting 2020 d.d. 19 december 2019.
- ⁱⁱ Provincie Zuid-Holland, brief Financieel toezicht begroting 2020 d.d. 12 mei 2020.
- ⁱⁱⁱ Gemeente Vlaardingen, raadsvergadering 12 november 2020.
<https://vlaardingen.raadsinformatie.nl/vergadering/678275/gemeenteraad%20%28videoverbinding%29%2012-11-2020>.
- ^{liii} Provincie Zuid-Holland, brief Financieel toezicht begroting 2021 d.d. 16 december 2020.
- ^{liii} Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Politiewet 2012.
<https://www.burgemeesters.nl/bevoegdheden/politiewet>.
- ^{lv} Gemeente Vlaardingen, Veiligheidsplan Vlaardingen 2020-2023.
- ^{lvi} Gemeente Vlaardingen, Veiligheidsplan Vlaardingen 2020-2023.
- ^{lvii} Gemeente Vlaardingen, Veiligheidsplan Vlaardingen 2020-2023.
- ^{lviii} Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, Regionaal Risicoprofiel 2017 – 2020.